

LIETUVOS RESPUBLIKOS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
(MONITORINGO) ĮSTATYMAS

2002 m. liepos 3 d. Nr. IX-1023
Vilnius

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo tikslas, paskirtis ir taikymo sritis

1. Šis Įstatymas nustato visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) (toliau - visuomenės sveikatos stebėsenos) organizacinę struktūrą, vykdymo tvarką ir su tuo susijusią atsakomybę.

2. Įstatymas reguliuoja santykius, atsirandančius renkant, kaupiant, apdorojant, saugant, analizuojant ir pateikiant duomenis, susijusius su visuomenės sveikata ir ją veikiančiais sveikatos rizikos veiksniais.

3. Įstatymas netaikomas valstybės, savivaldybių, mokslo institucijoms ar kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims, atskirų programų, projektų ar sutarčių pagrindu vykdančioms epidemiologinius tyrimus, nuolatinius visuomenės sveikatos būklės stebėjimus, kurie nėra valstybės ar savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos sistemos dalis.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. Visuomenės sveikatos stebėseną - tikslingai organizuotas visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių sveikatos rizikos veiksnių stebėjimas, analizė ir vertinimas.

2. Visuomenės sveikatos duomenys - bet kuri informacija, susijusi su visuomenės sveikata.

3. Visuomenės sveikatos rizikos veiksniai - veiksniai (gyvensenos įpročiai, paveldėtos savybės, aplinkos veiksniai), kurių ryšys su sveikatos sutrikimais yra pagrįstas moksliniais tyrimais.

4. Valstybinis visuomenės sveikatos duomenų fondas - valstybinės visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų bazių ir registrų duomenų visuma, tvarkoma teisės aktų nustatyta tvarka.

5. Valstybinė visuomenės sveikatos stebėseną - valstybės lygiu visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdoma visuomenės sveikatos stebėseną.

6. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną - savivaldybių lygiu savivaldybių teritorijose vykdoma visuomenės sveikatos stebėseną.

7. Ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėseną - juridinių ir fizinių asmenų, kurių veikla daro įtaką visuomenės sveikatai, įstatymų nustatyta tvarka vykdoma visuomenės sveikatos stebėseną.

II SKYRIUS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENA

3 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos uždaviniai

Pagrindiniai visuomenės sveikatos stebėsenos uždaviniai:

1) nuolat stebėti, analizuoti visuomenės sveikata, ją veikiančius veiksnius ir jų kitimo tendencijas;

2) teikti valstybės institucijoms, visuomenei informaciją apie visuomenės sveikatos būklę ir jos kitimo priežastis, reikalingą ūkio plėtros, socialinės raidos, prevencinės (profilaktinės) medicinos, sveikatos apsaugos sistemos valdymo sprendimams priimti, mokslo ir kitoms reikmėms.

3) formuoti bendrą visuomenės sveikatos duomenų sistemą.

4 straipsnis. Subjektai, vykdantys visuomenės sveikatos stebėseną

Visuomenės sveikatos stebėsenos subjektai yra valstybės, savivaldybių, mokslo institucijos, ūkio subjektai, taip pat kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, pagal šį Įstatymą ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka tvarkantys visuomenės sveikatos duomenis.

5 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos sistema

1. Visuomenės sveikatos stebėsenos sistemą sudaro valstybės, savivaldybių ir ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėsenos, kurias vykdant kaupiami ir analizuojami duomenys apie populiacijos ar atskirų jos grupių sveikatai darančių poveikį veiksnių kitimus vietos, regiono ir valstybės mastu.

2. Valstybės visuomenės sveikatos stebėseną sudaro visuomenės sveikatos priežiūros institucijų surinkti duomenys, registru duomenys ir kitų valstybės institucijų stebėsenos ar su visuomenės sveikata susiję duomenys.

6 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos objektai

Vykdant visuomenės sveikatos stebėseną, stebima, vertinama ir analizuojama:

1) visuomenės ir jos grupių sveikatos būklė, jos kitimo duomenys;

2) fizikiniai, cheminiai, biologiniai ir kiti fizinės aplinkos veiksniai ir jų ryšys su sveikata;

3) socialiniai, ekonominiai, psichosocialiniai veiksniai ir jų ryšys su sveikata;

4) gyvenama ir jos ryšys su sveikata;

5) sveikatos priežiūros sistemos raida;

6) kiti visuomenės sveikatos stebėsenos programoje numatyti objektai.

III SKYRIUS

VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS ĮGYVENDINIMAS

7 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos programa

1. Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos programą rengia Sveikatos apsaugos ministerija kartu su kitomis valstybės institucijomis, vykdančiomis valstybės visuomenės sveikatos stebėseną. Šią programą tvirtina Vyriausybė.

2. Atskirų visuomenės sveikatos sričių stebėsenų programas rengia Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba) ar kitos institucijos pagal savo kompetenciją. Šias programas, suderintas su Sveikatos apsaugos ministerija, tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

3. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos programas rengia, tvirtina ir įgyvendina savivaldybių institucijos, suderinusios su Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota institucija.

4. Ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėsenos programas rengia, tvirtina ir įgyvendina pats ūkio subjektas, suderinęs su Sveikatos apsaugos ministerijos įgaliota institucija.

5. Visuomenės sveikatos stebėsenos programose turi būti nustatyta:

1) visuomenės sveikatos stebėsenos tikslai, uždaviniai, jų sprendimo būdai ir laukiami rezultatai;

2) privalomi stebėti visuomenės sveikatos stebėsenos objektai, juos apibūdinantys rodikliai bei duomenys, renkamų visuomenės

sveikatos stebėsenos duomenų mastas, stebėsenos vykdymo metodika;

3) visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų subjektai bei teikėjai, valdytojai ir vartotojai, duomenų rinkimo, teikimo tvarka, apdorojimo forma ir periodiškumas;

4) visuomenės sveikatos stebėsenos lėšų poreikio sąmata, finansavimo šaltiniai ir tvarka;

5) visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ekspertizės atlikimo tvarka ir metodai, ataskaitų ir išvadų teikimo tvarka.

8 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatai

1. Visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatai nustato visuomenės sveikatos stebėsenos programų rengimo bei įgyvendinimo, visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymo tvarką.

2. Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatus ir Bendruosius savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatus rengia Sveikatos apsaugos ministerija, tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

3. Visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais privalo vadovautis visi visuomenės sveikatos stebėsenos subjektai.

9 straipsnis. Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos organizavimas

1. Valstybės visuomenės sveikatos stebėseną yra vykdoma visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba organizuoja valstybės visuomenės sveikatos stebėseną ir atlieka šias funkcijas:

1) kartu su kitais stebėsenos subjektais bei valstybės institucijomis, atsakingomis už atskirų visuomenės sveikatos sričių stebėseną, organizuoja valstybės visuomenės sveikatos stebėseną ir metodiškai vadovauja programos įgyvendinimui;

2) kuria valstybės visuomenės sveikatos informacines sistemas ir atlieka valstybės, savivaldybių bei ūkio subjektų stebėsenos duomenų apie visuomenės sveikatos būklę kompleksinę analizę;

3) kaupia, sistemina ir saugo valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos duomenis Valstybiniame visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fonde;

4) rengia ir (ar) tvirtina savivaldybių, ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymo ir kontrolės tvarką;

5) analizuoja ir vertina visuomenės sveikatos pokyčius, apie juos kiekvienais metais informuoja visuomenę ir ūkio subjektus, Vyriausybei ir Sveikatos apsaugos ministerijai pateikia viešą pranešimą apie visuomenės sveikatos būklę;

6) pagal savo kompetenciją vykdo kitas su valstybės visuomenės sveikatos stebėseną susijusias funkcijas.

3. Atskirų visuomenės sveikatos sričių stebėsenų programas derina, metodiškai vadovauja ir koordinuoja jų vykdymą Sveikatos apsaugos ministerija ar jos įgaliota valstybės institucija.

4. Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba sudaro atskirų visuomenės sveikatos sričių stebėsenų ir jų vykdytojų sąrašus. Šiuos sąrašus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija.

10 straipsnis. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėseną

1. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėseną vykdoma joms priskirtose teritorijose siekiant gauti išsamią informaciją apie savivaldybių teritorijų visuomenės sveikatos būklę ir remiantis objektyvia informacija planuoti bei įgyvendinti vietines visuomenės sveikatos prevencijos priemones.

2. Savivaldybių institucijos organizuoja savivaldybių visuomenės sveikatos stebėseną Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka ir atlieka šias funkcijas:

- 1) kaupia savivaldybės bendruomenės sveikatos būklės ir jos kitimo duomenis, vertina ir analizuoja jų pokyčius;
- 2) stebi ir analizuoja aplinkos veiksnius, darančius įtaką sveikatai;
- 3) analizuoja socialinius bei ekonominius veiksnius, veikiančius gyventojų sveikata;
- 4) analizuoja teritorijoje esančių ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėsenų duomenis;
- 5) teikia informaciją visuomenei, valstybės ir savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir įmonėms;
- 6) naudoja duomenis valdymo sprendimams įvertinti ir pagrįsti.

11 straipsnis. Ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėseną

1. Ūkio subjektai, kurie verčiasi ekonomine veikla, keliančia pavojų ar darančia žalą visuomenės sveikatai, vykdo stebėseną. Duomenis apie ūkinės veiklos poveikį sveikatai ir stebėjimo duomenis šie subjektai teikia valstybės ir savivaldybių institucijoms bei visuomenei.

2. Sveikatos apsaugos ministerija nustato ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėsenos programos rengimo ir tvirtinimo tvarką, sudaro sąrašą ekonominės veiklos, kuria verčiantis visuomenės sveikatos stebėseną yra privaloma. Šis sąrašas pateikiamas tvirtinti Vyriausybei.

3. Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka ūkio subjektai visuomenės sveikatos stebėsenos duomenis perduoda Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui.

12 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos finansavimas

1. Valstybės visuomenės sveikatos stebėseną finansuojama valstybės biudžeto lėšomis.

2. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną finansuojama savivaldybės biudžeto ir aplinkos bei sveikatos fondų lėšomis.

3. Ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėseną finansuoja juridiniai ir fiziniai asmenys savo lėšomis.

4. Visuomenės sveikatos stebėsenoms finansuoti gali būti naudojamos tarptautinių organizacijų bei programų, specialiųjų fondų ir rėmėjų šiam tikslui skirtos lėšos.

13 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos kontrolė

Valstybės, savivaldybių, atskirų visuomenės sveikatos sričių ir ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėsenų vykdymą, duomenų ir informacijos kokybę, ar jie atitinka norminius dokumentus, kontroliuoja Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba.

14 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų kokybės užtikrinimas

Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų kokybei užtikrinti:

1) sukuriama ir įdiegiama valstybinė duomenų kokybės kontrolės sistema;

2) įdiegiamas įstatymų nustatytas visuomenės sveikatos ir jos aplinkos tyrimų laboratorijų atestavimas ir akreditavimas;

3) standartizuojami stebėsenos įgyvendinimo metodai, metodikos, priemonės ir taisyklės;

4) dalyvaujama tarptautinėse stebėsenos ir naudojamų metodikų atestacijos programose.

15 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos informacijos standartizavimas

1. Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui pateikiami standartizuoti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys.

2. Visuomenės sveikatos monitoringo duomenų standartizavimo tvarką nustato Visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatai.

16 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų kaupimas ir saugojimas

1. Lietuvos Respublikoje visuomenės sveikatos duomenys renkami, kaupiami, analizuojami ir naudojami šio ir kitų įstatymų bei teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Valstybės ir savivaldybių institucijos, organizacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, vykdydami valstybės, savivaldybių, atskirų visuomenės sveikatos sričių ir ūkio subjektų visuomenės sveikatos stebėsenas, informaciją pateikia Valstybiniam visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondui Visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų nustatyta tvarka.

3. Už visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ir kitos informacijos patikimumą atsako jos teikėjas.

4. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys renkami, kaupiami ir saugomi Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos Valstybiniame visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fonde.

5. Valstybinį visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondą tvarko, jo nuostatus tvirtina Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros tarnyba.

6. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų perdavimo valstybiniams archyvams tvarką nustato Lietuvos archyvų departamentas.

17 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų pateikimas

1. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenis ir suvestines turi teisę gauti nemokamai:

- 1) valstybės ir savivaldybių institucijos;
- 2) visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų teikėjai;
- 3) visuomenės informavimo priemonės.

2. Juridiniams ir fiziniams asmenims visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys ir suvestinės perduodami pagal Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytos formos duomenų perdavimo sutartį.

3. Sutartyje nurodoma: visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų perdavimo tikslas, duomenų naudojimo ir apmokėjimo tvarka.

4. Mokamų visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų mastą ir kainas nustato šių duomenų valdytojai.

5. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų vartotojai gautus duomenis pagal šio straipsnio 2 dalyje nurodytas sutartis turi teisę naudoti tik sutartyse numatytais tikslais.

6. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys kitoms valstybėms ir tarptautinėms organizacijoms teikiami įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir tarptautinių sutarčių nustatyta tvarka.

18 straipsnis. Asmens duomenų, įeinančių į visuomenės sveikatos duomenis, tvarkymas ir apsauga

Asmens duomenų, įeinančių į visuomenės sveikatos duomenis, tvarkymą ir jų apsaugą nustato Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas.

IV SKYRIUS

VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS DUOMENŲ EKSPERTIZĖ

19 straipsnis. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ekspertizė

1. Visuomenės sveikatos problemoms ir valdymo sprendimams pagrįsti atliekamas visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų vertinimas - visuomenės sveikatos monitoringo duomenų ekspertizė.

2. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ekspertizę atlieka įstaigos ir įmonės, turinčios licenciją visuomenės sveikatos priežiūros veiklai.

3. Visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ekspertizė atliekama pagal ekspertizės užsakovų ir vykdytojų sutartis.

4. Visuomeninių organizacijų dalyvavimą visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų ekspertizės procese bei šios ekspertizės ataskaitų, išvadų, pasiūlymų įgyvendinimo tvarką nustato Visuomenės sveikatos priežiūros ir kiti įstatymai, Vyriausybės nutarimai, kiti teisės aktai.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas
Įstatymas, išskyrus 21 straipsnį, įsigalioja nuo 2003 m. sausio 1 d.

21 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei
Vyriausybė ir kitos institucijos iki 2002 m. gruodžio 31 d. parengia ir patvirtina teisės aktus, reikalingus šiam Įstatymui įgyvendinti.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS
